

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ
УКРАЇНКИ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ

Василь Проць

БЮДЖЕТНИЙ ПРОЦЕС НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

Практикум

Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 10 від 18 червня 2025 р.)

УДК 336.64
П-82

Рецензент: Мирослава Кулинич – кандидат економічних наук, доцент
кафедри обліку та оподаткування Волинського національного університету
імені Лесі Українки

П -82

Проць В.І. Бюджетний процес на місцевому рівні: практикум для здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 072 Фінанси,
банківська справа, та страхування ОП Фінанси і кредит. [електронне видання]
Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2025. 60 с.

Навчально-методичне видання включає тематику практичних занять,
тести, ситуаційні завдання, питання для обговорення, рекомендовану
літературу до вивчення курсу. Рекомендовано для здобувачів освіти першого
(бакалаврського) рівня спеціальності 072 Фінанси, банківська справа,
страхування та інших економічних спеціальностей закладів вищої освіти,
аспірантів, слухачів курсів підвищення кваліфікації.

УДК 336.64

© Проць В.І.

Волинський національний
університет імені Лесі Українки, 2025

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. Структура курсу. Перелік тем та питань, що охоплює програма ОК	6
2. Тематичний зміст модуля 1	7
3. Тематичний зміст модуля 2	8
4. Тематика практичних занять	11
5. Ситуаційні завдання	15
6. Тестові завдання	38
7. Форми контролю та оцінювання знань здобувачів освіти	52
8. Перелік екзаменаційних питань	56
9. Список рекомендованої літератури та інтернет-ресурси	58

ВСТУП

Освітня компонента Бюджетний процес на місцевому рівні (тренінг-курс) належить до переліку нормативних дисциплін циклу професійної підготовки бакалавра за освітньо-професійною програмою «Фінанси і кредит» та спрямована на формування у студентів компетентностей щодо функціонування фінансової системи. До дисциплін, вивчення яких передуює дисципліні, належать: «Фінанси», «Публічні фінанси», «Бюджетна система», «Місцеві фінанси». Вивчення курсу сприятиме кращому засвоєнню дисципліни Бюджетний процес та казначейська справа» магістерської програми. **Мета і завдання навчальної дисципліни.** вивчення концептуальних основ з організації бюджетного процесу на місцевому рівні, особливостей складання, розгляду, затвердження місцевих бюджетів в умовах реформування територіальної організації влади. Особлива увага при вивченні ОК приділена вивченню нормативно-правової бази організації бюджетного процесу на місцевому рівні.

1. Завдання курсу: з'ясувати теоретико-правові основи організації бюджетного процесу на місцевому рівні, стадії та повноваження учасників бюджетного процесу на місцевому рівні, дослідити інструменти реалізації бюджетної політики та повноваження місцевих фінансових органів, механізм взаємодії учасників в процесі прийняття бюджетних рішень; застосовувати статистичні методи для оцінювання ефективності бюджетного процесу на місцевому рівні.

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	07 Управління та адміністрування, 072 Фінанси, банківська справа та страхування Фінанси і кредит Бакалавр	Нормативна
Кількість годин / кредитів 90 /3		Рік навчання <u>4</u>
		Семестр <u>8-ий</u>
		Лекції <u>10</u> год
		Практичні (семінарські) <u>34</u> год. Лабораторні год. Індивідуальні <u>0</u> год.
		Консультації <u>6</u> год. Самостійна робота <u>40</u> год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Форма контролю: <u>екзамен</u>
Мова навчання		українська

2. Результати навчання (компетентності).

Компетентності, яких студент набуде в результаті вивчення ОК:

Інтегральна компетентність (ІНТ)

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні
- ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

- СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.
- СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).
- СК08. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
- СК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації
- СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку

Програмні результати

- ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.
- ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.
- ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).
- ПР14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усьог о	Лек .	Прак т.	Конс .	Сам Роб.	*Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1						
Тема 1. Зміст і стадії бюджетного процесу на місцевому рівні	8	2	2		4	О (3 б)
Тема 2. Місцевий бюджет як основний об'єкт та інструмент бюджетного процесу на місцевому рівні	8	2	2		4	О (3 б)
Тема 3. Учасники бюджетного процесу на місцевому	6		2		4	О (3б)
Тема 4. Місцеві фінансові органи, їхні завдання та функції. Бюджетний регламент проходження бюджетного процесу на місцевому рівні.	11	2	4	1	4	О (3б)
Тема 5. Складання проєкту місцевого бюджету	9		4	1	4	О (3 б)
Тема 6. Розгляд і затвердження місцевого бюджету	6		2		4	О (3 б)
Разом за модулем 1	42	6	16	2	20	18
Змістовий модуль 2						
Тема 7. Організація виконання місцевих бюджетів	11	2	4	1	4	О (3б)
Тема 8. Підготовка, розгляд та затвердження звіту про виконання місцевого бюджету	7		2	1	4	О (3 б)
Тема 9. Фінансовий контроль як елемент бюджетного процесу на місцевому рівні	7	2	2	1	4	О (3 б)
Тема 10. ПЦМ, оцінка ефективності бюджетних програм та результативні показники бюджетних програм	5		4	1	4	О (3 б)
Тема 11. Гендерно орієнтований підхід в бюджетному процесі			2			О (3 б)
Тема 12. Громадський бюджет			2			О (3б)
Тема 13. Зарубіжний досвід здійснення бюджетного процесу на місцевому рівні			2			О (4 б)
Разом за модулем 2	50	4	18	4		22 балів
Поточний контроль						40 балів
Види підсумкових робіт						
Модульна контрольна робота 1						30 балів
Модульна контрольна робота 2						30 балів
Всього годин / Балів	90	10	34	6	40	100

Форма контролю*: О – опитування; Д – доповідь, ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/ робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота, Р – реферат, аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ МОДУЛЯ 1

ТЕМА 1. Зміст і стадії бюджетного процесу на місцевому рівні

Поняття, зміст та принципи бюджетного процесу на місцевому рівні. Ознаки бюджетного процесу. Правова регламентація бюджетного процесу. Класифікація бюджетно-правових норм. Нормативні акти, в яких визначено правову регламентацію бюджетного процесу на місцевому рівні. Структура та стадії бюджетного процесу на місцевому рівні. Форми бюджетного фінансування. Бюджетний період. Бюджетний цикл. Бюджетний календар на місцевому рівні. Структура бюджетного календаря та його практичне значення.

ТЕМА 2. Місцевий бюджет як основний об'єкт та інструмент бюджетного процесу на місцевому рівні

Загальні відомості про місцевий бюджет. Бюджет територіальної громади. Структура бюджету територіальної громади. Бюджетна система України. Бюджетний устрій. Бюджети місцевого самоврядування. Сутність, функції та призначення бюджету. Роль місцевих бюджетів в економічній системі та фінансах. Принципи бюджетної системи України. Структура доходів місцевого бюджету. Міжбюджетні трансферти. Базова дотація. Реверсна дотація. Субвенції. Структура видатків місцевих бюджетів. Видатки бюджету розвитку. Захищені статті видатків місцевого бюджету. Загальний порядок та процедура складання бюджету територіальної громади. Роль відповідальних виконавців при складанні місцевого бюджету.

ТЕМА 3. Учасники бюджетного процесу на місцевому рівні

Поняття учасника бюджетного процесу та його бюджетних повноважень. Матеріальні бюджетні повноваження. Процесуальні бюджетні повноваження. Вертикальні та горизонтальні бюджетні права. Бюджетні повноваження у галузі зведеного (консолідованого) бюджету. Бюджетні повноваження у галузі Державного бюджету України. Бюджетні повноваження у галузі місцевих бюджетів. Система місцевого самоврядування. Органи, що здійснюють нормативно-правове регулювання бюджетного процесу. Органи державного управління, що здійснюють організаційне забезпечення бюджетного процесу, та суб'єкти грошово-кредитних відносин. Представницькі органи місцевого самоврядування. Органи оперативного управління в бюджетному процесі. Повноваження розпорядників бюджетних коштів. Бюджетні повноваження одержувачів бюджетних коштів.

ТЕМА 4. Місцеві фінансові органи, їхні завдання та функції. Бюджетний регламент проходження бюджетного процесу на місцевому рівні

Поняття, зміст та повноваження місцевого фінансового органу. «Інформаційно-аналітичної системи управління плануванням та виконання місцевих бюджетів «LOGICA». Положення про місцевий фінансовий орган, загальна структура. Повноваження та організація діяльності фінансових органів місцевих державних адміністрацій. Основні завдання МФО районного

рівня. Повноваження департаменту фінансів обласної державної адміністрації. Бюджетний регламент проходження бюджетного процесу на місцевому рівні. Структура бюджетного регламенту. Місцевий фінансовий орган в структурі інститутів місцевої влади. Виконавчий комітет місцевої ради. Постійні комісії місцевої ради. Апарат місцевої ради. Громадська рада. Громадські слухання.

ТЕМА 5. Складання проекту місцевого бюджету

Методи та принципи бюджетного планування. Суб'єкти бюджетного планування. Організація підготовки прогнозу місцевих бюджетів. Структура текстової частини та додатків прогнозу місцевого бюджету. Інформація для прогнозування дохідної частини бюджету ТГ. План заходів щодо організації роботи складання прогнозу. Складання проекту бюджету територіальної громади. План заходів щодо складання проекту бюджету ТГ. Загальні положення з підготовки бюджетних запитів. Розрахунок видатків та надання кредитів на плановий та наступні за плановим два бюджетні періоди.

ТЕМА 6. Розгляд і затвердження місцевого бюджету

Склад документів та порядок формування рішення місцевого бюджету. Проект рішення про місцевий бюджет. Пояснювальна записка до проекту рішення про місцевий бюджет. Показники, що визначаються в рішенні про місцевий бюджет. Захищені видатки загального фонду бюджету. Терміни затвердження та обов'язкові елементи рішення про місцевий бюджет. Необхідність своєчасного прийняття та порядок оприлюднення рішень про місцевий бюджет. Правові наслідки не прийняття місцевого бюджету на наступний бюджетний період. Документообіг при кошторисному фінансуванні бюджетних установ. Лімітна довідка про бюджетні асигнування. План асигнувань загального фонду бюджету. План спеціального фонду місцевого бюджету.

ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ МОДУЛЯ 2

ТЕМА 7. Організація виконання місцевих бюджетів

Поняття та зміст виконання бюджету. Бюджетний розпис. Чинники, що впливають на виконання бюджету. Зміст стадій виконання місцевих бюджету. Послідовність виконання місцевих бюджетів учасниками бюджетного процесу. Стадії виконання бюджету за видатками. Встановлення бюджетних асигнувань розпорядникам бюджетних коштів. Затвердження кошторисів розпорядникам бюджетних коштів. Взяття бюджетних зобов'язань. Отримання товарів, робіт та послуг. Здійснення платежів. Використання товарів. Казначейська система обслуговування місцевих бюджетів. Функції Казначейства в процесі обслуговування коштів місцевих бюджетів. Внесення змін до місцевих бюджетів у процесі їх виконання.

ТЕМА 8. Підготовка, розгляд та затвердження звіту про виконання місцевого бюджету

Нормативно-правові акти, якими регулюється питання звітності. Суб'єкти звітування в бюджетному процесі. Звітування за діяльність (голова громади, депутати місцевої ради,

старости, керівники комунальних підприємств, організацій та установ). Звітування за використання бюджетних коштів (фінансовий орган ради, головні розпорядники бюджетних коштів, комунальні підприємства, установи). Повноваження щодо звітності про виконання місцевих бюджетів. Звітність про виконання місцевих бюджетів. Форми бюджетної звітності. Облік та складання звітності про виконання місцевих бюджетів.

ТЕМА 9. Фінансовий контроль як елемент бюджетного процесу на місцевому рівні

Сутність та необхідність здійснення фінансового контролю за бюджетним процесом на місцевому рівні. Рівні державного фінансового контролю. Основні законодавчі акти, що регулюють питання контролю та місцевому рівні. Елементи бюджетного контролю. Класифікація бюджетного контролю за основними критеріями. Попередній контроль. Поточний контроль. Наступний контроль. Експертиза. Перевірка. Ревізія. Фінансовий аудит. Повноваження органів фінансового контролю в бюджетному процесі. Бюджетний моніторинг. Показники громадського моніторингу. Моніторинг видатків місцевого бюджету. Моніторинг закупівель. Громадський контроль як окремий елемент бюджетного контролю. Інструменти громадського контролю за бюджетом в Україні. Громадська експертиза.

ТЕМА 10. Програмно-цільовий метод у бюджетному процесі

Застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі. Складові елементи бюджетної програми. Переваги застосування ПЦМ у бюджетному процесі. Статус та особливості участі у бюджетному процесі відповідальних виконавців бюджетних програм місцевих бюджетів. Паспорт бюджетної програми. Звіт про виконання паспорту бюджетної програми. Оцінка виконання програм. Загальні вимоги до визначення результативних показників бюджетних програм. Показники затрат. Показники продукту. Показники ефективності. Показники якості. Оцінювання ефективності бюджетної програми. Бюджетні програми та результативні показники їх виконання у різних галузях.

ТЕМА 11. Гендерно орієнтований підхід в бюджетному процесі

Сутність гендерного підходу. Гендерний розрив. Гендерна дискримінація. Загальні засади гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі. Застосування гендерно орієнтованого підходу на різних стадіях бюджетного процесу.

Гендерний аналіз бюджетної програми. Аналіз характеристик бюджетної програми. Аналіз публічних послуг за бюджетною програмою. Гендерний аналіз цільових груп отримувачів публічної послуги. Гендерний аналіз цільових груп надавачів послуг. Гендерний аналіз обсягу та якості послуг (інклюзивність, доступність, прийнятність, безпечність, адаптивність).

Гендерний аналіз інфраструктури. Гендерні аспекти галузі транспорту. Гендерні аспекти галузі будівництва та інфраструктури. Гендерні аспекти галузі безпеки й оборони. Гендерні аспекти галузі культури і мистецтва. Гендерні аспекти галузі освіти. Гендерні аспекти галузі фізичної культури і спорту. Практика застосування гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі.

ТЕМА 12. Громадський бюджет

Сутність та необхідність формування механізму громадського бюджету. Класифікація проектів громадського бюджету. Нормативно-правове та інформаційне забезпечення громадського бюджету. Платформа електронної демократії «e-DEM».

Алгоритм впровадження громадського бюджету. Підготовчий етап впровадження громадського бюджету. Реалізація проекту громадського бюджету. Координаційна комісія з питань Громадського бюджету. Вибір критеріїв поділу та оцінювання проектів. Сфера та місце реалізації проектів громадського бюджету. Голосування та визначення переможців проектів громадського бюджету. Інформаційні заходи при впровадженні громадського бюджету.

ТЕМА 13. Зарубіжний досвід здійснення бюджетного процесу на місцевому рівні

Особливості та позитивний зарубіжний досвід здійснення бюджетного процесу на місцевому рівні. Бюджетний процес на місцевому рівні в Німеччині. Бюджетний процес на місцевому рівні в Польщі. Порядок здійснення бюджетного процесу на місцевому рівні в США.

4. Тематика практичних занять

Практична робота 1.

ТЕМА 1. ЗМІСТ І СТАДІЇ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

1. Поняття, зміст та принципи бюджетного процесу на місцевому рівні
2. Правова регламентація бюджетного процесу
3. Структура та стадії бюджетного процесу на місцевому рівні
4. Бюджетний календар на місцевому рівні

Практична робота 2.

ТЕМА 2. МІСЦЕВИЙ БЮДЖЕТ ЯК ОСНОВНИЙ ОБ'ЄКТ ТА ІНСТРУМЕНТ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

1. Загальні відомості про місцевий бюджет
2. Структура доходів бюджету територіальної громади
3. Структура видатків бюджету територіальної громади
4. Порядок та процедура складання бюджету територіальної громади

Практична робота 3.

ТЕМА 3. УЧАСНИКИ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

1. Поняття учасника бюджетного процесу та його бюджетних повноважень
2. Органи, що здійснюють нормативно-правове регулювання бюджетного процесу
3. Органи державного управління, що здійснюють організаційне забезпечення бюджетного процесу
4. Бюджетні повноваження розпорядників та одержувачів бюджетних коштів місцевих бюджетів

Практична робота 4.

ТЕМА 4. МІСЦЕВІ ФІНАНСОВІ ОРГАНИ, ЇХНІ ЗАВДАННЯ ТА ФУНКЦІЇ. БЮДЖЕТНИЙ РЕГЛАМЕНТ ПРОХОДЖЕННЯ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ.

1. Поняття, зміст та повноваження місцевого фінансового органу.
2. Повноваження та організація діяльності фінансових органів місцевих державних адміністрацій
3. Методичні рекомендації щодо підготовки та затвердження бюджетного регламенту проходження бюджетного процесу на місцевому рівні
4. Місцевий фінансовий орган в структурі інститутів місцевої влади.

Практична робота 5.

ТЕМА 5. СКЛАДАННЯ ПРОЄКТУ МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТУ

1. Методи та принципи бюджетного планування
2. Організація підготовки прогнозу місцевих бюджетів
3. План заходів щодо складання проєкту бюджету територіальної громади
4. Загальні положення з підготовки бюджетних запитів
5. Розрахунок видатків та надання кредитів на плановий та наступні за плановим два бюджетні періоди

Практична робота 6.

ТЕМА 6. РОЗГЛЯД І ЗАТВЕРДЖЕННЯ МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТУ

1. Склад документів та порядок формування рішення місцевого бюджету
2. Терміни затвердження та обов'язкові елементи рішення про місцевий бюджет
3. Необхідність своєчасного прийняття та порядок оприлюднення рішень про місцевий бюджет
4. Документообіг при кошторисному фінансуванні бюджетних установ

Практична робота 7.

ТЕМА 7. ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

1. Поняття та зміст виконання бюджету
2. Зміст стадій виконання місцевих бюджету
3. Послідовність виконання місцевих бюджетів учасниками бюджетного процесу
4. Казначейська система обслуговування місцевих бюджетів
5. Внесення змін до місцевих бюджетів у процесі їх виконання

Практична робота 8.

ТЕМА 8. ПІДГОТОВКА, РОЗГЛЯД ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ ЗВІТУ ПРО ВИКОНАННЯ МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТУ

1. Нормативно-правові акти, якими регулюється питання звітності
2. Суб'єкти звітування в бюджетному процесі
3. Розподіл повноважень і відповідальності між учасниками процесу складання звітів про виконання місцевих бюджетів
4. Звітність про виконання місцевих бюджетів
5. Облік та складання звітності про виконання місцевих бюджетів згідно порядку казначейського обслуговування місцевих бюджетів

Практична робота 9.

ТЕМА 9. ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ ЯК ЕЛЕМЕНТ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

1. Сутність та необхідність здійснення фінансового контролю за бюджетним процесом на місцевому рівні
2. Основні законодавчі акти, що регулюють питання контролю та місцевому рівні
3. Елементи та класифікація бюджетного контролю за основними критеріями
4. Повноваження органів фінансового контролю в бюджетному процесі.
5. Бюджетний моніторинг
6. Громадський контроль як окремий елемент бюджетного контролю

На самостійне опрацювання

1. Поняття бюджетного правопорушення та підстави для призупинення бюджетних асигнувань з місцевих бюджетів
2. Відповідальність за бюджетні правопорушення учасників бюджетного процесу

Практична робота 10.

ТЕМА 10. ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВИЙ МЕТОД У БЮДЖЕТНОМУ ПРОЦЕСІ

1. Застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі
2. Статус та особливості участі у бюджетному процесі відповідальних виконавців бюджетних програм місцевих бюджетів
3. Паспорт бюджетної програми. Звіт про виконання паспорту бюджетної програми.
4. Оцінка виконання програм. Загальні вимоги до визначення результативних показників бюджетних програм
5. Бюджетні програми та результативні показники їх виконання у різних галузях.

Практична робота 11.

ТЕМА 11. ГЕНДЕРНО ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД В БЮДЖЕТНОМУ ПРОЦЕСІ

1. Сутність гендерного підходу
2. Загальні засади гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі
3. Проведення гендерного аналізу бюджетної програми
4. Гендерні аспекти в різних галузях
5. Практика застосування гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі

Практична робота 12.

ТЕМА 12. ГРОМАДСЬКИЙ БЮДЖЕТ

1. Сутність та необхідність формування механізму громадського бюджету в умовах демократії
2. Нормативно-правове та інформаційне забезпечення громадського бюджету
3. Алгоритм впровадження громадського бюджету
4. Підготовчий етап впровадження громадського бюджету
5. Реалізація проекту громадського бюджету
6. Значення інформаційних заходів при впровадженні громадського бюджету

Практична робота 13.

ТЕМА 13. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЗДІЙСНЕННЯ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

1. Особливості та позитивний зарубіжний досвід здійснення бюджетного процесу на місцевому рівні.
2. Бюджетний процес на місцевому рівні в Німеччині.
3. Бюджетний процес на місцевому рівні в Польщі.
4. Порядок здійснення бюджетного процесу на місцевому рівні в США.

Підготувати реферат на тему: «Здійснення бюджетного процесу на місцевому рівні в (...назва країни..)».

6. СИТУАЦІЙНІ ЗАВДАННЯ

1. Завдання: Представити бюджетний регламент територіальної громади

*Територіальну громаду обирати довільно, на власний вибір, громади мають бути різні

**Положення про бюджетний регламент територіальної громади публікується на сайті громади

Зразок

Бюджетний регламент _____ бюджету

I. Загальні положення

1. Цей Бюджетний регламент визначає організаційні засади проходження бюджетного процесу під час складання, розгляду, затвердження, виконання та звітування про виконання _____ (назва) бюджету¹.

2. Бюджетний регламент розроблений з урахуванням норм Бюджетного кодексу України (далі - Кодекс), законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про доступ до публічної інформації», «Про відкритість використання публічних коштів» та інших нормативно-правових актів України, що регулюють бюджетні відносини.

3. Затвердження та скасування Бюджетного регламенту здійснюється _____ (зазначається нормативно-правовий акт – розпорядження/рішення місцевої державної адміністрації чи виконавчого органу ради (далі – місцевий орган виконавчої влади), рішення відповідної ради).

4. У цьому Бюджетному регламенті терміни вживаються у значенні, наведеному в Кодексі та інших нормативно-правових актах.

II. Складання та схвалення прогнозу _____ (назва) бюджету

1. _____ (назва місцевого фінансового органу, а якщо такий орган не створено, то – сільський, селищний, міський (міста районного значення) голова) (далі – фінансовий орган/голова ради)² щороку спільно з головними розпорядниками коштів складає прогноз _____ (назва) бюджету (далі – Прогноз бюджету).

2. Прогноз бюджету складається:

- відповідно до цілей та пріоритетів, визначених у прогнозних та програмних документах економічного і соціального розвитку України і відповідної території;
- з урахуванням Бюджетної декларації, вимог статті 75¹ Кодексу та організаційно-методичних засад складання прогнозу місцевого бюджету, доведених Міністерством фінансів України;
- за типовою формою прогнозу місцевого бюджету, визначеною Міністерством фінансів України.

3. Фінансовий орган/голова ради:

- визначає основні організаційні засади процесу підготовки пропозицій до Прогнозу бюджету;
- спільно з органом, що контролює справляння надходжень до бюджету, прогнозує обсяги доходів _____ (назва) бюджету на середньостроковий період;

¹ При першому згадуванні в тексті наводиться повна назва бюджету (наприклад, селищний бюджет смт Краснопілля) та скорочена назва, яка застосовується далі по тексту (наприклад, селищний бюджет/ бюджет)

² При першому згадуванні в тексті наводиться повна назва місцевого фінансового органу та скорочена назва, яка застосовується далі по тексту

- визначає обсяги фінансування _____ (назва) бюджету, повернення кредитів до _____ (назва) бюджету та орієнтовні граничні показники видатків _____ (назва) бюджету і надання кредитів з _____ (назва) бюджету на середньостроковий період;

- розробляє та доводить до головних розпорядників бюджетних коштів інструкції з підготовки пропозицій до Прогнозу бюджету та орієнтовні граничні показники видатків та надання кредитів _____ (назва) бюджету на середньостроковий період.

4. Для забезпечення своєчасного складання Прогнозу бюджету фінансовий орган/голова ради готує та до 1 травня року, що передує плановому,³ подає до _____ (назва місцевого органу виконавчої влади) План заходів щодо складання Прогнозу бюджету⁴, в якому визначаються:

- конкретні заходи з підготовки матеріалів для складання Прогнозу бюджету;
- терміни подання матеріалів;
- відповідальні за підготовку та подання матеріалів.

5. _____ (назва місцевого органу виконавчої влади) щорічно не пізніше 15 травня року, що передує плановому,⁵ затверджує План заходів щодо складання Прогнозу бюджету та склад робочої групи з підготовки Прогнозу бюджету.

6. Учасники бюджетного процесу, які визначені відповідальними виконавцями, зобов'язані забезпечити своєчасну підготовку та подання матеріалів, необхідних для складання Прогнозу бюджету.

7. _____ (назва місцевого органу виконавчої влади) не пізніше 1 вересня року, що передує плановому,⁶ розглядає та схвалює Прогноз бюджету і у п'ятиденний строк подає його разом із фінансово-економічним обґрунтуванням до _____ (назва ради).

8. Фінансово-економічне обґрунтування має містити розрахунки і пояснення до положень і показників, визначених Прогнозом бюджету (включаючи пояснення відмінностей від прогнозу, схваленого у попередньому бюджетному періоді, орієнтовні показники витрат бюджету за функціональною класифікацією видатків та кредитування бюджету із зазначенням пріоритетних напрямів).

9. Розгляд Прогнозу бюджету _____ (назва ради) здійснюється за процедурою, визначеною Регламентом ради.

10. Керівник (вказується посада) фінансового органу/голова ради, керівники структурних підрозділів _____ (назва місцевого органу виконавчої влади) та інші учасники бюджетного процесу, відповідальні за підготовку Прогнозу бюджету, беруть участь у розгляді Прогнозу бюджету _____ (назва ради) та її постійними комісіями.

11. Керівник (вказується посада) фінансового органу/голова ради забезпечує підготовку матеріалів для оприлюднення інформації про Прогноз бюджету з урахуванням вимог статті 28 Кодексу та Закону України «Про доступ до публічної інформації».

III. Складання проекту _____ (назва) бюджету

1. _____ (назва місцевого органу виконавчої влади) розробляє проект _____ (назва) бюджету (далі – Проект бюджету), який ґрунтується на показниках Прогнозу бюджету, схваленому у році, що передує плановому.

2. _____ (назва місцевого органу виконавчої влади) надає необхідну інформацію центральним органам виконавчої влади, що забезпечують формування державної політики у відповідній сфері – для проведення розрахунків обсягів міжбюджетних трансфертів та інших

³ Термін є рекомендованим, визначається індивідуально для кожного бюджету під час затвердження Бюджетного регламенту

⁴ Рекомендований План заходів щодо складання прогнозу бюджету наведено у додатку 1

⁵ Термін є рекомендованим, визначається індивідуально для кожного бюджету під час затвердження Бюджетного регламенту

⁶ Термін, визначений ст. 75¹ Кодексу

показників; Комітету Верховної Ради України з питань бюджету – для розгляду цих розрахунків.

3. Фінансовий орган/голова ради визначає основні організаційно-методичні засади формування Проекту бюджету на плановий рік, відповідає за складання Проекту бюджету та підготовку проекту рішення _____ (назва ради) про проект _____ (назва) бюджету (далі – *проект рішення про бюджет*).

4. Для забезпечення своєчасного складання Проекту бюджету фінансовий орган/голова ради готує та до 15 серпня року, що передує плановому,⁷ подає до _____ (назва місцевого органу виконавчої влади) План заходів щодо складання Проекту бюджету⁸, в якому визначаються: в плані заходів не має про формування доходів, не згадується податкова тощо

- конкретні заходи з підготовки матеріалів, необхідних для складання Проекту бюджету;

- терміни подання матеріалів;

- відповідальні за підготовку та подання матеріалів.

5. _____ (назва місцевого органу виконавчої влади) щорічно не пізніше 1 вересня року, що передує плановому,⁹ приймає рішення про заходи щодо підготовки Проекту бюджету, яким:

- затверджує План заходів щодо складання Проекту бюджету;

- затверджує склад робочої групи з питань формування Проекту бюджету (далі – *робоча група*);

- врегульовує інші питання з координації учасників бюджетного процесу під час складання проекту бюджету.

6. Учасники бюджетного процесу, які визначені відповідальними виконавцями, зобов'язані забезпечити своєчасну підготовку та подання матеріалів, необхідних для складання Проекту бюджету.

7. Фінансовий орган/голова ради згідно з типовою формою бюджетних запитів, визначеною Міністерством фінансів України, та з урахуванням особливостей складання проектів місцевих бюджетів на плановий рік розробляє і до 1 жовтня року, що передує плановому,¹⁰ доводить до головних розпорядників бюджетних коштів інструкцію з підготовки бюджетних запитів.

8. Головні розпорядники бюджетних коштів організують розроблення бюджетних запитів та їх подання фінансовому органу/голові ради у встановлені ним терміни та порядку.

9. Головні розпорядники коштів забезпечують своєчасність, достовірність та зміст поданих бюджетних запитів, які мають містити всю інформацію, необхідну для аналізу показників Проекту бюджету, згідно з доведеними вимогами.

10. При підготовці бюджетних запитів головні розпорядники коштів місцевого бюджету у першочерговому порядку враховують потребу в коштах на оплату праці працівників бюджетних установ відповідно до встановлених законодавством України умов оплати праці та розміру мінімальної заробітної плати; на проведення розрахунків за електричну та теплову енергію, водопостачання, водовідведення, природний газ та послуги зв'язку, які споживаються бюджетними установами. Ліміти споживання енергоносіїв у натуральних показниках для кожної бюджетної установи встановлюються виходячи з обсягів відповідних бюджетних асигнувань.

⁷ Термін є рекомендованим, визначається індивідуально для кожного бюджету під час затвердження Бюджетного регламенту

⁸ Рекомендований План заходів щодо складання проекту бюджету наведено у додатку 2

⁹ Термін є рекомендованим, визначається індивідуально для кожного бюджету під час затвердження Бюджетного регламенту

¹⁰ Термін є рекомендованим, визначається індивідуально для кожного бюджету під час затвердження Бюджетного регламенту

11. Фінансовий орган/голова ради доводить до головних розпорядників коштів в одинденний термін з дня отримання від Міністерства фінансів України інформацію відповідно до частин 1, 8 та 9 статті 75 Кодексу, зокрема:

- показники міжбюджетних трансфертів на плановий рік та методики їх визначення;
- текстові статті проекту закону про Державний бюджет України, прийнятому у другому читанні;
- інші показники та організаційно-методологічні вимоги щодо складання проектів місцевих бюджетів.

12. Головні розпорядники коштів забезпечують звірку вихідних даних, що враховані відповідними центральним органам виконавчої влади при розрахунку обсягів міжбюджетних трансфертів.

13. Проект рішення про бюджет готується фінансовим органом/головою ради згідно із типовою формою, доведеною Міністерством фінансів, та до 17 листопада року, що передує плановому,¹¹ подається _____ (назва місцевого органу виконавчої влади) для схвалення.

Разом з проектом рішення про бюджет подаються матеріали, визначені частиною 1 статті 76 Кодексу.

14. Проект рішення про бюджет схвалюється _____ (назва місцевого органу виконавчої влади) до 22 листопада року, що передує плановому¹².

Протягом двох робочих днів після схвалення проект рішення про бюджет направляється до _____ (назва ради).

15. Керівник (вказується посада) фінансового органу/голова ради, забезпечує підготовку матеріалів та:

- оприлюднення схваленого проекту рішення про бюджет шляхом розміщення на офіційних сайтах _____ (вказати адреси сайтів місцевого органу виконавчої влади, фінансового органу) не пізніше як за 20 робочих днів до дати його розгляду на сесії ради;
- проведення публічних заходів щодо представлення Проекту бюджету громадськості (за окремим графіком). Можливо у розділі прогнозу передбачити таку редакцію

IV. Розгляд проекту рішення про бюджет _____ (назва ради)

1. Проект рішення про бюджет розглядається _____ (назва ради) відповідно до її Регламенту (далі – Регламент ради).

2. _____ (назва місцевого органу виконавчої влади) подає проект рішення про бюджет до _____ (назва ради) не пізніше 27 листопада року, що передує плановому¹².

3. Проект рішення про бюджет розробляється відповідно до типової форми, визначеної Міністерством фінансів України.

4. Пропозиції до проекту рішення про бюджет, надані _____ (назва ради), опрацьовуються відповідними структурними підрозділами _____ (назва місцевого органу виконавчої влади) протягом двох днів¹² з дня їх отримання. Інформація за результатами розгляду надається фінансовому органу/голові ради для узагальнення.

Пропозиції до проекту бюджету повинні відповідати наступним вимогам:

1) пропозиції щодо збільшення видатків, передбачених проектом рішення про бюджет, мають визначати джерела покриття таких видатків, а пропозиції про зменшення доходів бюджету мають визначати джерела компенсації втрат доходів бюджету або види та обсяги видатків, що підлягають відповідному скороченню;

¹¹ Граничний термін для забезпечення своєчасного затвердження місцевою радою відповідного місцевого бюджету (до 25 грудня) з урахуванням вимог Кодексу та Закону України «Про доступ до публічної інформації». Термін може визначатися інший, але не пізніше граничного.

¹² Термін є рекомендованим, визначається індивідуально для кожного бюджету під час затвердження Бюджетного регламенту

2) пропозиції до проекту бюджету та пропозиції до текстових статей рішення про бюджет не можуть призводити до збільшення місцевого боргу і місцевих гарантій порівняно з їх граничним обсягом, передбаченим у поданому _____ (назва місцевого органу виконавчої влади) проекті рішення про бюджет.

5. Всі пропозиції розглядаються фінансовим органом/головою ради в межах балансу бюджету на плановий рік.

6. _____ (назва місцевого органу виконавчої влади) в трьох денний термін після отримання пропозицій направляє _____ (назва ради) доопрацьований проект рішення про бюджет.

Разом з доопрацьованим проектом рішення про бюджет направляється порівняльна таблиця щодо врахування пропозицій, по не врахованих пропозиціях надаються вмотивовані пояснення.

7. При доопрацюванні проекту рішення про бюджет _____ (назва місцевого органу виконавчої влади) враховує інформацію, отриману відповідно до частини дев'ятої статті 75 Кодексу.

8. Під час розгляду проекту рішення про бюджет _____ (назва ради) та її постійними комісіями беруть участь представники _____ (назва місцевого органу виконавчої влади), фінансового органу/голова ради, головних розпорядників коштів.

V. Затвердження рішення про бюджет

1. _____ (назва ради) рада розглядає проект рішення про бюджет на пленарному засіданні не пізніше 25 грудня року, що передує плановому¹³.

2. Проект рішення про бюджет розглядається на пленарному засіданні _____ (назва ради) відповідно до її Регламенту ради та з урахуванням особливостей, визначених цим Бюджетним регламентом.

3. Якщо до 1 грудня року, що передує плановому, Верховною Радою України не прийнято закон про Державний бюджет України, при затвердженні _____ (назва) бюджету враховуються обсяги міжбюджетних трансфертів, визначені у проекті закону про Державний бюджет України на плановий бюджетний період, поданому Кабінетом Міністрів України до Верховної Ради України.

Місцевий орган виконавчої влади готує та подає _____ (назва ради) проект рішення про внесення змін до рішення про місцевий бюджет щодо приведення обсягів міжбюджетних трансфертів у відповідність із законом про Державний бюджет України.

У двотижневий строк з дня офіційного опублікування закону про Державний бюджет України _____ (назва ради) приводить обсяги міжбюджетних трансфертів у відповідність із законом про Державний бюджет України.

4. Керівник (вказується посада) фінансового органу/голова ради забезпечує оприлюднення рішення про бюджет на плановий рік не пізніше ніж через десять днів з дня його прийняття у газеті _____ (назва газети, що визначена радою) та на офіційних сайтах ради, місцевого органу виконавчої влади (вказати адреси сайтів).

VI. Організація виконання _____ (назва) бюджету

1. _____ (назва місцевого органу виконавчої влади) забезпечує виконання _____ (назва) бюджету.

2. Фінансовий орган/голова ради здійснює загальну організацію та управління виконанням _____ (назва) бюджету, координує діяльність учасників бюджетного процесу з питань виконання _____ (назва) бюджету.

3. Казначейське обслуговування _____ (назва) бюджету здійснюється _____ (вказати назву територіального органу Державної казначейської служби України) (далі – орган Казначейства) відповідно до статті 43 Кодексу.

¹³ Граничний термін затвердження місцевого бюджету, визначений ч. 2 ст. 77 Кодексу. Бюджетним регламентом може бути визначений інший термін, але не пізніше граничного

4. _____ (назва) бюджету виконується за розписом, який затверджує керівник (вказується посада) фінансового органу/голова ради у місячний термін з дня прийняття рішення про бюджет

До затвердження розпису _____ (назва) бюджету (далі – розпис бюджету) керівник (вказується посада) фінансового органу/голова ради не пізніше 1 січня планового року затверджує тимчасовий розпис бюджету.

5. Порядок складання і виконання розпису бюджету затверджується наказом фінансового органу/розпорядженням голови.

6. Розпис бюджету повинен бути збалансованим. Збалансування розпису бюджету впродовж року забезпечує керівник (вказується посада) фінансового органу/голова ради.

Для його збалансування можуть отримуватися позики на покриття тимчасових касових розривів _____ (назва) бюджету за рахунок єдиного казначейського рахунку у порядку, встановленому Кодексом.

7. Після затвердження розпису бюджету, але не пізніше ніж через 30 днів після затвердження _____ (назва) бюджету, фінансовий орган/голова ради надає його органу Казначейства на паперових та електронних носіях.

8. Виконання бюджету здійснюється відповідно до норм Податкового кодексу України, Бюджетного кодексу України, Порядку казначейського обслуговування місцевих бюджету, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 23.08.2012 № 938 та іншого бюджетного законодавства.

9. _____ (вказати назву органу, що контролює справляння надходжень бюджету) забезпечує виконання планових показників по надходженнях до бюджету, визначених рішенням про бюджет.

10. З метою упорядкування процедури розподілу коштів _____ (назва) бюджету:

1) фінансовий орган/голова ради готує розпорядження про виділення коштів загального/спеціального фонду _____ (вказати конкретні терміни¹⁴);

2) головні розпорядники бюджетних коштів подають заявку на виділення коштів, відповідно до зареєстрованих бюджетних зобов'язань, за один робочий день до вищезазначеного терміну, за формою, визначеною фінансовим органом/головою ради;

3) за обґрунтованим поданням головного розпорядника фінансовий орган/голова ради може готувати розпорядження про виділення коштів позачергово;

4) розпорядження про виділення коштів загального фонду місцевих бюджетів для проведення незахищених статей видатків готується лише при відсутності зареєстрованих зобов'язань за захищеними статтями видатків бюджету, які не виплачені у строки, встановлені договорами або іншими актами, в межах залишків невикористаних асигнувань.

11. Головні розпорядники коштів та розпорядники нижчого рівня _____ (назва) бюджету забезпечують подання органу Казначейства мережі розпорядника коштів місцевого бюджету (реєстру змін до мережі) відповідно до 15 грудня та до 20 грудня року, що передусе плановому.

12. Головні розпорядники коштів _____ (назва бюджету) організовують складання та затвердження паспортів бюджетних програм відповідно до вимог та в терміни, визначені бюджетним законодавством, забезпечують достовірність і повноту інформації, що в них міститься, а також їх оприлюднення.

13. Якщо до початку нового бюджетного періоду не прийнято рішення про бюджет при формуванні надходжень та здійсненні витрат _____ (назва бюджету) застосовуються норми ст.79 Кодексу та закону про Державний бюджет України на відповідний бюджетний період (у разі несвоєчасного набрання чинності таким законом - норми пунктів 3-5 частини другої статті 41 Кодексу).

14. Для забезпечення координації дій учасників бюджетного процесу впродовж бюджетного періоду з питань виконання місцевого бюджету фінансовий орган/голова ради

¹⁴ Наприклад, двічі на місяць – перший та третій вівторок місяця, один раз на тиждень – кожного вівторка/середи

може затвердити План заходів з організації виконання _____ (назва бюджету)¹⁵, у якому визначити терміни та відповідальних за виконання відповідних процедур на стадії виконання бюджету за доходами, видатками та кредитуванням.

VII. Внесення змін до рішення про бюджет

1. Протягом бюджетного року до рішення про бюджет можуть вноситися зміни з урахуванням вимог статей 78 та 23 Кодексу.

2. Зміни до рішення про бюджет можуть вноситися виключно рішеннями про внесення змін до рішення про бюджет.

3. Внесення змін до рішення про бюджет здійснюється за процедурою, визначеною Регламентом ради, з урахуванням особливостей, визначених цим Бюджетним регламентом.

4. Проект рішення про внесення змін до бюджету, для забезпечення його збалансованості, може розглядатися _____ (назва ради) лише у разі наявності офіційного висновку фінансового органу/голови ради (крім проектів рішень, поданих _____ (назва органу виконавчої влади), розробником яких є фінансовий орган/голови ради).

5. Внесення змін до рішення про бюджет, які безпосередньо передбачають внесення змін до інших рішень _____ (назва ради), не допускається. У такому разі спочатку вносяться зміни до відповідного рішення _____ (назва ради) і лише після того розглядаються пропозиції про зміни до рішення про бюджет відповідно до положень Кодексу та цього Регламенту.

6. Будь-яке рішення, що впливає на зменшення надходжень та/або збільшення витрат _____ (назва бюджету) поточного року, не може бути прийняте _____ (назва ради), якщо одночасно з його прийняттям не будуть внесені відповідні зміни до рішення про бюджет на відповідний рік.

7. Рішення ради про внесення змін до бюджету оприлюднюється не пізніше ніж через десять днів з дня його прийняття у газеті _____ (назва газети, що визначена радою) та на офіційних сайтах ради, органу виконавчої влади (вказати адреси сайтів).

VIII. Підготовка та розгляд звіту про виконання _____ (назва бюджету)

1. Звітність про виконання _____ (назва бюджету) складає та подає фінансовому органу/голові ради орган Казначейства відповідно до вимог, встановлених статтями 58-61 та 80 Кодексу.

2. Фінансовий орган/голова ради забезпечує підготовку та публікацію інформації про виконання _____ (назва бюджету) з урахуванням вимог ст. 28 Кодексу:

✓ за підсумками місяця/кварталу - у десятиденний термін¹⁶ з дня надходження від органу Казначейства звіту про виконання _____ (назва) бюджету;

✓ за підсумками року – до 1 березня року, що настає за звітним.

3. Головні розпорядники коштів забезпечують підготовку та подання фінансовому органу звіту по мережі, штатам і контингентам у терміни, визначені ним.

4. Для організації роботи з підготовки річної звітності про виконання бюджету _____ (назва місцевого органу виконавчої влади) фінансовий орган/голова ради затверджує План заходів щодо організації роботи з підготовки річної звітності про виконання _____ (назва бюджету)¹⁷.

5. _____ (назва місцевого органу виконавчої влади) подає до _____ (назва ради) звіти про виконання _____ (назва бюджету):

✓ кварталні - у двомісячний строк після завершення відповідного бюджетного періоду;

✓ річний – до 1 березня року, що настає за звітним.

¹⁵ Рекомендований План заходів щодо складання проекту бюджету наведено у додатку 3

¹⁶ Термін є рекомендованим, визначається індивідуально для кожного бюджету під час затвердження Бюджетного регламенту

¹⁷ Рекомендований План заходів щодо організації роботи з підготовки річної звітності про виконання бюджету наведений у додатку 4

6. _____ (назва ради) розглядає звіти про виконання _____ (назва бюджету) відповідно до її Регламенту.

7. Представники _____ (вказати назву виконавчого органу влади), фінансового органу, головних розпорядників коштів беруть участь у розгляді звітів в _____ (назва ради) та надають відповідну інформацію.

8. Постійна комісія _____ (назва ради) з питань бюджету здійснює перевірку річного звіту про виконання _____ (назва бюджету) (далі – річний звіт).

9. За результатами розгляду річного звіту _____ (назва ради) затверджує його або приймає інше рішення з цього приводу.

10. Головні розпорядники коштів забезпечують оприлюднення та публічне представлення інформації про виконання бюджетних програм відповідно до норм статті 28 Кодексу та Закону України «Про доступ до публічної інформації».

11. Учасники бюджетного процесу, які визначені відповідальними виконавцями, зобов'язані забезпечити своєчасну підготовку та подання матеріалів, необхідних для складання звітності про виконання _____ (назва бюджету).

12. Керівник (вказується посада) фінансового органу/голова ради, забезпечує підготовку матеріалів та:

- публікацію інформації про виконання _____ (назва бюджету) до 1 березня року, що настає за звітним, у газеті _____ (вказати назву газети, визначену _____ (назва ради)).

- публічне представлення інформації про виконання _____ (назва бюджету) до 20 березня року, що настає за звітним;

- оприлюднення рішення _____ (назва ради) про річний звіт шляхом розміщення його на офіційних сайтах _____ (вказати адреси сайтів місцевого органу виконавчої влади, фінансового органу) не пізніше ніж через десять днів з дня його прийняття.

II. Завдання:

Представити бюджетний запит розпорядника бюджетних коштів.

- Проаналізувати ключові показники видатків та джерел доходів, мета, цілі, обґрунтованість, результативні показники.
- Зробити висновок про обґрунтованість запиту, та доцільність його прийняття.
- Запит має складатися з двох, або трьох форм.

III. Завдання: Аналіз бюджетних програм

1. Проаналізувати звіти про виконання бюджетних програм своєї ТГ(або сусідньої) за звітний рік (2025р.): визначити програми з розбіжностями між плановими та результативними показниками, вказати причини (пояснення) розбіжностей.
 2. Проаналізувати наявність фінансових порушень при реалізації бюджетних програм та стан фінансової дисципліни.
 3. Проаналізувати узагальнений висновок щодо реалізації бюджетних програм, зробити власний висновок про доцільність їх реалізації(бюджетних програм) та перезатвердження.
- Окремо виділити бюджетні програми, які, на вашу думку є недоцільними, за наявності таких програм.
4. На основі звітів про виконання: провести оцінку ефективності бюджетної програми своєї ТГ (або сусідньої) за вказаною методикою:

Крок 1. Збір даних

Звіт про виконання паспорта бюджетної програми за звітний період
Звіт про виконання паспорта бюджетної програми за попередній період

Для розрахунків використовуються лише показники ефективності та якості.

Крок 2. Визначення показників стимуляторів та дестимуляторів.

Усі показники бюджетної програми поділяються на стимулятори та дестимулятори. Показники стимулятори - це результативні показники для, яких перевиконання планових значень є бажаним і має позитивний вплив на результативність програми. Показники дестимулятори – це результативні показники для яких перевиконання планових значень має негативний вплив на результативність програми.

Приклади показників

Показники стимулятори:

кількість користувачів послуг
 частка пільговиків, які отримали послуги санаторію
 кількість проведених перевірок на одну посадову особу
 відсоток вчасно виконаних звернень, скарг, заяв
 навантаження на оду лікарську посаду
 питома вага чисельності учнів, що позитивно склали вступні екзамени

Показники дестимулятори:

Витрати енергоносіїв
 Видатки на утримання однієї штатної одиниці
 Витрати на придбання одиниці обладнання
 Середня вартість капітального ремонту
 Витрати пов'язані з доставкою, зберіганням підручників

Крок 3. Проведення розрахунків

Розрахунок середнього індексу виконання бюджетної програми

$$\bar{I}_{(ef)} = \sum \frac{\Pi_{(ef)i \text{ факт}}}{\Pi_{(ef)i \text{ план}}} \div Z_{(ef)} \cdot 100$$

Розрахунок середнього індексу показників якості бюджетної програми

$$\bar{I}_{(як)} = \sum \frac{\Pi_{(як)i \text{ факт}}}{\Pi_{(як)i \text{ план}}} \div Z_{(як)} \cdot 100$$

Розрахунок порівняння результативності бюджетної програми із показниками попередніх бюджетних періодів

$$\bar{I}_1 = \frac{\bar{I}_{(ef) \text{ звіт}}}{\bar{I}_{(ef) \text{ баз}}}$$

Кінцевий розрахунок загальної ефективності програми

$$E = \bar{I}_{(ef)} + \bar{I}_{(як)} + \bar{I}_1$$

Шкала для оцінки

Для розрахунку кількості набраних балів за параметром порівняння результативності бюджетної програми із показниками попередніх бюджетних періодів використовується шкала:

Критерій оцінки	Кількість балів
$\bar{I}_1 < 0,85$	0
$0,85 \leq \bar{I}_1 < 1$	15
$\bar{I}_1 \geq 1$	25

Для розрахунку кінцевого результату аналізу ефективності бюджетної програми використовується наступна шкала:

Шкала ефективності	Кількість балів
Висока ефективність	215 і більше балів
Середня ефективність	190-215 балів
Низька ефективність	менше 190 балів

Приклад проведення оцінювання та розрахунків ефективності програми на основі Методики здійснення порівняльного аналізу ефективності бюджетних програм

Програма: Забезпечення діяльності бібліотек

Мета: Забезпечення прав громадян на бібліотечне обслуговування, загальної доступності до інформації та культурних цінностей, що збираються, зберігаються, надаються в тимчасове користування державними бібліотеками.

Завдання: Забезпечення доступності для громадян документів та інформації, створення умов для повного задоволення духовних потреб громадян, сприяння професійному та освітньому розвитку громадян, комплектування та зберігання бібліотечних фондів, їх облік, контроль за виконанням.

Виконання результативних показників бюджетної програми:

Показники	Попередній період			Звітний період		
	Затверд-жено	Виконан-о	Виконан-ня плану	Затверд-жено	Виконан-о	Виконан-ня плану
Показники ефективності:						
Кількість книговидач на одного працівника, од.	10500	11000	1,048	11500	12100	1,052
Середні затрати на обслуговування одного читача, грн*	71,6	74,9	0,956	75,8	75,6	1,003
Показники якості:						
Динаміка збільшення кількості книговидач в плановому періоді по відношенню до фактичного показника попереднього періоду, %	4,4	4,8	1,091	4,6	4,5	0,978

* Перевиконання планових значень за цим показником має негативний ефект на результативність програми (середні затрати на обслуговування одного читача є показником-дестимулятором). Тому при розрахунку враховується обернене значення ($\frac{П_{i\text{план}}}{П_{i\text{факт}}}$).

Розрахунок основних параметрів оцінки

а) Розрахунок *середнього індексу виконання показників ефективності* бюджетної програми:

$$\bar{I}_{(ef)} = \sum \frac{\Pi_{(ef)i_{факт}}}{\Pi_{(ef)i_{план}}} \div z_{(ef)} \cdot 100$$

$$\bar{I}_{(ef)} = \left(\frac{12100}{11500} + \frac{75,8}{75,6} \right) \div 2 \cdot 100 = (1,052 + 1,003) \div 2 \cdot 100 = 102,7$$

б) Розрахунок *середнього індексу виконання показників якості* бюджетної програми:

$$\bar{I}_{(як)} = \sum \frac{\Pi_{(як)i_{факт}}}{\Pi_{(як)i_{план}}} \div z_{(як)} \cdot 100$$

$$\bar{I}_{(як)} = \frac{4,5}{4,6} \div 1 \cdot 100 = 97,8$$

в) Розрахунок *порівняння результативності бюджетної програми із показниками попередніх періодів*:

$$\bar{I}_1 = \frac{\bar{I}_{(ef)_{звіт}}}{\bar{I}_{(ef)_{баз}}}$$

$$\bar{I}_{(ef)_{звіт}} = 102,7$$

$$\bar{I}_{(ef)_{баз}} = \left(\frac{11000}{10500} + \frac{71,6}{74,9} \right) \div 2 \cdot 100 = (1,048 + 0,956) \div 2 \cdot 100 = 100,2$$

$$\bar{I}_1 = \frac{102,7}{100,2} = 1,025$$

Для розрахунку кількості набраних балів за параметром *порівняння результативності бюджетної програми із показниками попередніх періодів* використовується така шкала:

Критерій оцінки	Кількість балів
$\bar{I}_1 < 0,85$	0
$0,85 \leq \bar{I}_1 < 1$	15
$\bar{I}_1 \geq 1$	25

Оскільки $\bar{I}_1 = 1,025$, що відповідає критерію оцінки $\bar{I}_1 \geq 1$, то за цим параметром для даної програми нараховується 25 балів.

$$\bar{I}_1 = 25 \text{ балів}$$

Визначення ступеня ефективності бюджетної програми

Кінцевий розрахунок загальної ефективності бюджетної програми складається із загальної суми набраних балів за кожним із параметрів оцінки:

$$E = \bar{I}_{(ef)} + \bar{I}_{(як)} + \bar{I}_1$$

$$E = 102,7 + 97,8 + 25 = 225,5$$

Порівнюємо отримане значення зі шкалою оцінки ефективності бюджетних програм.

Шкала оцінки ефективності бюджетної програми

Ефективність бюджетної програми	Кількість балів <i>(пропонована шкала)</i>
Висока ефективність програми	215 і більше балів
Середня ефективність програми	190-215 балів
Низька ефективність програми	менше 190 балів

Отже, ця програма має високу ефективність.

[illegible]

Таблица 2

Структура доходів загального фонду місцевого бюджету за 2022-2024 рр.

[illegible]

Таблиця 3

Структура доходів спеціального фонду місцевого бюджету за 2022-2024 рр.

[illegible]

Таблиця 4

Структура податкових надходжень доходів місцевого бюджету за 2022-2024рр.

Показник	2022	2023	2024	Динаміка зміни, %		Структура, %		
				2023/2022	2024/2023	2022	2023	2024
Податок на доходи фізичних осіб								
ПнП підприємств								
Рентна плата								
Акцизний податок								
Місцеві податки та збори в т.ч.								
податок на нерухоме майно								
єдиний податок								
плата за землю								
Екологічний податок								
Всього податкових надходжень								

Таблиця 5

Аналіз міжбюджетних трансфертів місцевого бюджету

Показники	Роки			Темп росту 2024/2022, %
	2022	2023	2024	
Офіційні трансферти від органів державного управління				
дотації				
% до загальних трансфертів				
субвенції				
% до загальних трансфертів				

Таблиця 6

Аналіз видатків бюджету за функціональним призначенням, грн

Показники	Роки						Рівень виконання, %		
	2022		2023		2024				
	грн	Питома вага, %	грн	Питома вага, %	грн	Питома вага, %	2022	2023	2024
Видатки, всього									
Загальнодержавні функції									
Соціальний захист та соціальне забезпечення									
Освіта									
Охорона здоров'я									
Економічна діяльність									
Житлово-комунальне господарство									
Духовний та фізичний розвиток									
Разом									
Міжбюджетні трансферти									
Видатки на 1 особу		x		x		x	x	x	x

V. Завдання: Скласти громадський бюджет

Скласти для своєї громади бюджет участі, відповідно до форми наведеної в додатку. Проект не повинен повторюватися з вже впровадженими в громаді, та інших ТГ. Проект громадського бюджету повинен бути актуальним і відповідати нагальним потребам розвитку громади.

Типова форма конкурсного проекту громадського бюджету

ГРОМАДСЬКИЙ ПРОЄКТ для реалізації у ____ році

Заповнює відповідальна особа, яка здійснює реєстрацію проекту.

Дата надходження: _____

Реєстраційний номер проекту: _____

Прізвище, ім'я, по батькові особи, яка здійснює реєстрацію:

Підпис: _____

Інформація про проєкт

1. Назва проєкту (має відображати кінцеву мету реалізації проєкту)

2. Напрямок реалізації проєкту

- ☐ Безпека
- ☐ Дороги, транспорт
- ☐ Екологія
- ☐ Житлове господарство
- ☐ Зв'язок, телекомунікації, інформаційні технології
- ☐ Комунальне господарство
- ☐ Культура, мистецтво, засоби масової інформації
- ☐ Освіта
- ☐ Охорона здоров'я
- ☐ Соціальний захист та соціальне забезпечення
- ☐ Спорт
- ☐ Туризм

3. Локалізація проєкту (зазначити район (мікрорайон, вулицю, квартал), вигоди від реалізації проєкту (для мешканців відповідної категорії) усього населеного пункту чи жителів всієї громади)

4. Назва та адреса об'єкта проєкту (зазначити назву та адресу установи/закладу, будинку.

Цей пункт заповнюється у разі, якщо відповідні дані точно відомі; у разі, якщо передбачаються заходи, не прив'язані до одного об'єкта, - пункт не заповнюється)

5. Короткий опис проєкту (в лаконічній формі надати загальне уявлення про мету проєкту)

Повний опис проєкту та прогнозний обсяг витрат

6. Обґрунтування необхідності реалізації проєкту (описати проблему, яку стосується реалізація проєкту, поточний стан ситуації; запропоновані рішення; надати пояснення, чому саме таке рішення пропонується, і яким чином його реалізація вплине на подальше життя мешканців)

1. Соціальний ефект проєкту та (або) його загальнодоступність (надати інформацію про кількість потенційних користувачів проєкту, у тому числі безоплатно, про те, яким чином забезпечуватиметься загальнодоступність проєкту)

8. План заходів з реалізації проєкту (описати план робіт, послуг, необхідних для виконання)

9. Очікувані результати проєкту (навести показники, які можна використати для оцінки досягнення результатів практичної реалізації проєкту). Орієнтовна вартість (брутто) проєкту в розрізі кожної складової та за видами робіт, щодо яких може бути визначена ціна (наприклад: придбання предметів, обладнання, демонтаж старого обладнання, ремонт тощо)

Бюджет проєкту

№	Найменування	Кількість (од.) / площа (кв. м) / протяжність (м або пог. м)	Ціна за одиницю, грн	Орієнтовна вартість (брутто), грн
РАЗОМ		х	х	

10. Інформація про співфінансування (співучасть) у проєкті (надати інформацію щодо залучення коштів, матеріальних ресурсів за рахунок небюджетних джерел)

11. Вплив проєкту на бюджет у майбутньому (наприклад: потребує подальшого фінансування, збільшуються видатки бюджету, планується отримати економію бюджетних коштів, проєкт може бути самоокупним (у такому разі зазначити, за рахунок яких джерел), проєкт вимагає лише разових витрат тощо)

12. Очікуваний термін реалізації проєкту

13. Ризики (зазначити перешкоди для реалізації проєкту, на які необхідно звернути увагу)

14. Приклади схожих рішень (за наявності зазначити назву, вартість та кошторис подібних проєктів, які реалізувалися в інших громадах)

Автор проєкту (всі рядки обов'язкові для заповнення)

Прізвище

Ім'я

По батькові

Дата народження (ДД/ММ/РРРР)

Серія і номер паспорта (або посвідки на проживання)

Телефон(-и) +380 - -

Адреса реєстрації

Адреса проживання

Електронна пошта

Вік

- ☐ 16 - 18
☐ 19 - 30
☐ 31 - 40
☐ 41 - 50
☐ 51 - 60
☐ 60+

Рід занять

- ☐ Студент
☐ Працюю
☐ Безробітний
☐ Пенсіонер
☐ Підприємець

Додатки до проєкту:

1. Копія паспорта або посвідки на проживання (для тих, хто подає проєкт у пункті супроводу за умови відсутності в особи електронного підпису або BankID).
2. Список із підписами щонайменше 15 громадян України або громадян інших держав (осіб без громадянства), що мають право на постійне перебування на території України на законних підставах, які належать до територіальної громади та підтримують цю пропозицію (проєкт), окрім його автора) (*оригінал списку у паперовій формі*).
3. Фото, схема, креслення, презентації, що демонструють очікуваний результат.

Згода на обробку персональних даних

Відповідно до Закону України "Про захист персональних даних"

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)
даю згоду на обробку моїх персональних даних, зазначених у цьому бланку проєкту,
виключно для реалізації громадського бюджету (бюджету участі).

(дата)_____
(підпис автора)_____
(П.І.Б. автора)**Я погоджуюся з тим, що:**заповнений бланк (за виключенням моїх персональних даних) буде опубліковано на сайті
_____ ради у розділі "Громадський бюджет";цей проєкт (ідея) може вільно використовуватися _____ радою та її виконавчим
органом, у тому числі поза межами громадського бюджету;
можливі модифікації, об'єднання з іншими завданнями, а також його реалізація в поточному
режимі;можливе уточнення проєкту, якщо його реалізація суперечитиме законодавству України чи
сума для реалізації у _____ році перевищить максимальний обсяг коштів, визначених на його
реалізацію._____
(дата)_____
(підпис автора)_____
(П.І.Б. автора)

6. Тестові завдання

1. Що таке Бюджетний процес?

- А. Процес виконання місцевого бюджету органами місцевого самоврядування;
- Б. Становить собою сукупність системних дій ОМС, щодо складання прогнозу, проекту бюджету та звіту про його виконання, такі дії є послідовними та взаємообумовленими;
- В. Процес надання коштів з бюджету суб'єктам підприємництва на поворотній і платній основі, вони відрізняються від банківських кредитів порівняно нижчим рівнем процентних ставок;
- Г. Регламентований бюджетним законодавством процес складання, розгляду, затвердження, виконання бюджетів, звітування про їх виконання, а також контролю за дотриманням бюджетного законодавства;

2. Скільки часу становить Бюджетний цикл в Україні?

- А. 1 рік.
- Б. 5 років.
- В. 2,5 роки
- Г. 2 роки

3. Безвідплатні та безповоротні платежі з бюджету юридичним і фізичним особам, які не призначені для придбання товарів чи послуг, надання кредиту або на виплату непогашеного боргу

- А. Державні трансферти
- Б. Бюджетні інвестиції
- В. Дотації
- Г. Реверсні дотації

4. Скільки загалом є стадій бюджетного процесу?

- А. 3
- Б. 6
- В. 4
- Г. 5

5. Що з переліченого є ознаками бюджетного процесу?

- А. Становить собою сукупність системних дій
- Б. Правовий характер
- В. Циклічність, Стадійність
- Г. Всі відповіді правильні

6. Що являє собою Субвенція?

- А. Документ, підготовлений головним розпорядником бюджетних коштів, що містить пропозиції з відповідним обґрунтуванням щодо обсягу бюджетних коштів, необхідних для виконання покладених на нього функцій на середньостроковий період, на підставі відповідних граничних показників видатків бюджету та надання кредитів з бюджету.
- Б. Безвідплатна, безповоротна допомога з бюджету вищого рівня бюджету нижчому, яка не має цільового характеру та надається у випадку перевищення видатків над доходами.
- В. Форма грошової допомоги місцевим бюджетам із державного бюджету, яка призначена для конкретно визначеної цілі/цілей.

Г. Документ, який містить повну інформацію про бюджетну програму (мету, завдання, напрями використання бюджетних коштів, відповідальних виконавців.

7. Що є головним фінансовим документом, що регламентує фінансово-господарську діяльність місцевої влади та бюджетних установ?

- А. Фінансовий план
- Б. Бюджет територіальної громади
- В. Звіт про виконання бюджету
- Г. Стратегічний план розвитку громади

8. До якого числа повинен бути прийнятий бюджет територіальної громади?

- А. До 1 січня
- Б. До 25 грудня
- В. До 1 квітня
- Г. До 31 березня

9. До якого числа повинно бути прийнято рішення про встановлення місцевих податків та зборів?

- А. До 1 січня
- Б. До 1 квітня
- В. До 1 липня
- Г. До 15 грудня

10. Мають ознаки регуляторних актів, що приймаються в процесі встановлення місцевих податків та зборів?

- А. Плани фінансових витрат
- Б. Декларації платників податків
- В. Рішення місцевих рад та розроблені положення
- Г. Фінансові звіти платників податків

11. Що таке Бюджетні повноваження?

- А. Повноваження головного розпорядника бюджетних коштів, надане Бюджетним кодексом, законом про Державний бюджет.
- Б. Правильні відповіді В і Г
- В. Права і обов'язки органів державної влади та місцевого самоврядування у галузі бюджетної діяльності, що визначаються БКУ, законом України про державний бюджет
- Г. Розподіл бюджетних асигнувань між безпосередніми отримувачами коштів із бюджету на заплановані заходи.

12. Залежно від виду бюджетних правовідносин, у межах яких реалізуються бюджетні права їх суб'єктів, бюджетні повноваження поділяються?

- А. Матеріальні і процесуальні.
- Б. Економічні, соціальні, культурні, фінансові
- В. Центральні, регіональні, місцеві, міжнародні
- Г. Вертикальні та горизонтальні

13. На чому ґрунтуються повноваження у галузі зведеного бюджету?

- А. Єдності бюджетної системи;
- Б. Єдиної фінансової, бюджетної, податкової політики;
- В. Всі відповіді правильні.
- Г. Суверенітету держави та виконанні інших завдань і функцій держави.

14. Система місцевого самоврядування включає:

- А. територіальну громаду, сільського, селищного, міського голову;
- Б. сільську, селищну, міську раду;
- В. виконавчі органи сільської, селищної, міської ради;
- Г. всі відповіді правильні

15. Яка роль Президента України у бюджетному процесі?

- А. Розраховує показники зведеного бюджету України і готує звіт про його виконання
- Б. Може застосовувати право вето щодо прийнятого Верховною Радою закону про Державний бюджет та інших нормативних актів про бюджетну діяльність із наступним поверненням їх на повторний розгляд Верховній Раді України.
- В. Правильні відповіді Б і Г
- Г. Підписує Закон України про Державний бюджет на поточний рік та інші закони, що регулюють бюджетну діяльність

16. Які фінансові органи входять до фінансових органів субрегіонального рівня?

- А. Фінансові управління обласних державних адміністрацій;
- Б. Фінансові відділи міських рад ;
- В. Фінансові управління районних державних адміністрацій ;
- Г. Фінансові управління обласних рад.

17. Яка структурна одиниця має найвищий статус?

- А. Відділ;
- Б. Департамент;
- В. Сектор ;
- Г. Управління.

18. Хто очолює виконавчий комітет міської ради?

- А. Міський голова;
- Б. Міська рада;
- В. Міський секретар;
- Г. Керівник виконавчих органів ради.

19. Хто входить до складу громадської ради?

- А. Тільки представники місцевої влади;
- Б. Представники громадських організацій, професійних спілок та інших об'єднань громадян, органів місцевого самоврядування, засобів масової інформації;
- В. Тільки представники засобів масової інформації;
- Г. Представники уряду.

20. Яке призначення громадських слухань?

- А. Обговорення актуальних проблем міста та ухвалення пропозицій до вирішення;
- Б. Розповідь про досягнення місцевої влади;
- В. Проведення конкурсу на кращого депутата.
- Г. Виступ політичних партій.

21. Що передбачає балансовий метод у бюджетному плануванні?

- А. Відповідність видатків джерелам їх покриття
- Б. Розробку балансів, що представляють собою систему показників
- В. Стратегічний підхід щодо обґрунтування заходів для вдосконалення бюджетного механізму
- Г. Фінансову збалансованість в економіці

22. Який метод прогнозування полягає у вивченні стійких тенденцій розвитку об'єкта прогнозу і перенесення їх на майбутнє?

- А. Метод експертних оцінок
- Б. Метод моделювання
- В. Метод екстраполяції
- Д. Метод економіко-математичного моделювання

23. Що таке Бюджетна декларація і яке її призначення?

- А. Документ, що визначає показники місцевого бюджету на середньостроковий період.
- Б. Документ, що визначає засади бюджетної політики та показники державного бюджету на середньостроковий період.
- В. Документ, що містить пропозиції до зміни Державного бюджету з відповідним обґрунтуванням.
- Г. Документ, що визначає показники економічного і соціального розвитку відповідної території.

24. Хто прогнозує обсяги доходів та фінансування місцевого бюджету?

- А. Місцевий фінансовий орган.
- Б. Головний розпорядник бюджетних коштів.
- В. Міністерство фінансів України.
- Г. Верховна Рада України.

25. Хто розробляє та доводить до головних розпорядників бюджетних коштів інструкції з підготовки бюджетних пропозицій?

- А. Місцевий фінансовий орган.
- Б. Міністерство фінансів України.
- В. Головний розпорядник бюджетних коштів.
- Г. Кабінет Міністрів України.

26. Що має містити пояснювальна записка до проекту рішення про місцевий бюджет?

- А. Інформацію про соціально-економічний стан адміністративно-територіальної одиниці
- Б. Оцінку доходів місцевого бюджету
- В. Пояснення до основних положень проекту рішення
- Г. Усі відповіді вірні.

27. Який останній термін для затвердження місцевих бюджетів?

- А. 15 грудня
- Б. 20 грудня
- В. 25 грудня
- Г. 31 грудня

28. Якими способами може бути оприлюднена інформація про місцевий бюджет?

- А. На офіційному сайті ради, в офіційних друкованих виданнях
- Б. Тільки на офіційному сайті ради
- В. Тільки на офіційному сайті ради та в інший спосіб, визначений місцевою радою
- Г. Усі вищезазначені варіанти

29. Який з елементів не входить до рішення про місцевий бюджет?

- А. Бюджетні призначення головним розпорядникам коштів місцевого бюджету
- Б. Фінансування місцевого бюджету за бюджетною класифікацією
- В. Програма державних гарантій медичного обслуговування населення
- Г. Обсяги капітальних вкладень у розрізі інвестиційних проектів

30. Які обмеження стосовно витрат місцевого бюджету діють у разі несвоєчасного прийняття рішення про місцевий бюджет?

- А. Заборона здійснювати будь-які витрати місцевого бюджету
- Б. Заборона здійснювати капітальні видатки та надавати кредити з бюджету
- В. Заборона здійснювати видатки, крім тих, що передбачені у попередньому рішенні про бюджет
- Г. Заборона здійснювати видатки, крім тих, що передбачені у новому рішенні про бюджет

31. Яким чином місцевий бюджет може бути скоригований під час виконання?

- А. Лише за допомогою дотацій.
- Б. Збільшенням податкових ставок.
- В. Зменшенням витрат на соціальні програми.
- Г. Збільшенням інвестицій.

32. Яка є основна функція казначейської системи в обслуговуванні місцевих бюджетів?

- А. Контроль над використанням бюджетних коштів.
- Б. Надання позик місцевим урядам.
- В. Виконання платежів та управління грошовим потоком.
- Г. Регулювання податкових ставок.

33. Яка основна мета виконання бюджету?

- А. Забезпечення повного і своєчасного надходження доходів у цілому і за кожним джерелом окремо.
- Б. Забезпечення органів місцевого самоврядування необхідним обсягом бюджетних ресурсів, потрібним для виконання ними конституційних функцій.
- В. Своєчасне та точне прогнозування грошових коштів.
- Г. Правильні відповіді А і В

34. Документ, в якому встановлюється розподіл доходів та фінансування бюджету, бюджетних асигнувань головним розпорядникам бюджетних коштів по певних періодах року відповідно до бюджетної класифікації називається:

- А. Бюджетний кодекс.
- Б. Бюджетний розпис.
- В. Кошторис.
- Г. План асигнувань.

35. Що не відносять до об'єктивних чинників виконання бюджетів?

- А. Форсмажорні обставини.
- Б. Стихійні лиха.
- В. Чинники обумовленні некваліфікованим прийняттям управлінських рішень.
- Г. Епідемії.

36. Коли має бути поданий річний звіт про виконання бюджету ТГ?

- А. До 1 березня
- Б. До 1 червня
- В. До 1 травня
- Г. До 1 вересня

37. Який орган готує пояснювальну записку до звітів про виконання місцевого бюджету?

- А. Виконавчий орган ради
- Б. Фінансовий орган ТГ
- В. Казначейство
- Г. Міністерство фінансів

38. Який термін подання звітів про виконання паспортів бюджетних програм?

- А. До 25 лютого
- Б. До 1 березня
- В. До 20 березня
- Г. До 15 березня

39. Суб'єкт звітування в бюджетному процесі на місцевому рівні це:

- А. Голова громади
- Б. МФО
- В. Виконавчий орган ради
- Г. Всі відповіді правильні

40. Керівники комунальних підприємств, закладів, установ, організацій:

- А. звітуються перед виконкомом та місцевою радою, відповідно до планів їх роботи
- Б. не рідше одного разу на рік звітуються про свою роботу перед виборцями
- В. не є суб'єктом звітування в бюджетному процесі
- Г. правильні відповіді А,В

41. Що є метою фінансового контролю за місцевим бюджетним процесом?
- А. Забезпечення розвитку інфраструктури на місцевому рівні
 - Б. Дотримання принципів законності, доцільності й ефективності управління бюджетними коштами
 - В. Збільшення бюджетних видатків для соціальних програм
 - Г. Зниження податкового тягару на місцеве населення
42. Хто є суб'єктами фінансового контролю за місцевими бюджетами?
- А. Приватні компанії
 - Б. Органи державної влади та управління, включаючи Рахункову палату, Міністерство фінансів та інші
 - В. Міжнародні організації
 - Г. Суспільні об'єднання
43. Що є об'єктом фінансового контролю за місцевими бюджетами?
- А. Державні підприємства
 - Б. Діяльність, пов'язана з використанням централізованих фінансових ресурсів, зокрема коштів місцевих бюджетів
 - В. Приватні підприємства
 - Г. Міжнародні банки
44. Предмет фінансового контролю за місцевими бюджетами?
- А. Здійснення різних видів операцій у сфері бізнесу
 - Б. Дотримання законодавства та виконання судових рішень
 - В. Забезпечення безпеки місцевого населення
 - Г. Використання бюджетних коштів та додержання бюджетного законодавства
45. Які методи розподіляються на загальнодержавний та бюджетний контроль?
- А. Митний, податковий, валютний
 - Б. Загальнодержавний, відомчий
 - В. Фінансовий, економічний
 - Г. Загальнодержавний, локальний
46. Що включає в себе громадський контроль як елемент бюджетного контролю?
- А. Дії лише державних органів
 - Б. Дії громадських організацій
 - В. Участь громадян у моніторингу та оцінці використання бюджетних коштів
 - Г. Фінансовий аудит
47. Яка є головна мета громадського контролю над бюджетними витратами?
- А. Забезпечення негайного повернення невикористаних коштів
 - Б. Поліпшення якості та ефективності витрачання бюджетних коштів
 - В. Максимальне збільшення бюджетних видатків
 - Г. Зменшення фінансового контролю з боку державних органів

48. Що включає в себе функціонал громадського контролю?

- А. Перевірку бухгалтерських документів
- Б. Проведення аудиту фінансових операцій
- В. Спостереження за процесами прийняття рішень та використання бюджетних коштів
- Г. Розподіл бюджетних видатків

49. Як громадський контроль сприяє зміцненню відкритості та відповідальності управління бюджетними коштами?

- А. Зменшує кількість публічних звітів
- Б. Підвищує прозорість та обліковість використання бюджетних коштів
- В. Збільшує обсяг секретної інформації
- Г. Зменшує доступ до інформації про бюджетні витрати

50. Хто несе відповідальність за бюджетні правопорушення учасників бюджетного процесу?

- А. Тільки керівники бюджетних установ
- Б. Тільки члени парламенту
- В. Усі учасники бюджетного процесу
- Г. Тільки аудиторські служби

51. Які основні етапи включає програмно-цільовий метод у бюджетному процесі?

- А. Планування, реалізація, оцінка
- Б. Оцінка, звітування, планування
- В. Реалізація, планування, звітування
- Г. Планування, оцінка, реалізація

52. Що таке результативні показники бюджетних програм?

- А. Цільові завдання програми
- Б. Методи оцінки програм
- В. Кількісні та якісні показники досягнення мети
- Г. Бюджетні обмеження програм

53. Яким чином оцінюють ефективність бюджетних програм?

- А. За кількістю витрачених коштів
- Б. За кількістю показників
- В. За результатами та виконанням цілей
- Г. За розміром бюджету програми

54. Яка роль програмно-цільового методу у підвищенні ефективності бюджетного процесу?

- А. Покращення контролю за витратами
- Б. Створення додаткових бюджетних програм
- В. Зменшення кількості бюрократії
- Г. Спрощення процесу звітності

55. Які фактори можуть впливати на ефективність бюджетних програм?

- А. Фінансові, економічні, політичні
- Б. Культурні, екологічні, соціальні
- В. Економічні, культурні, технологічні
- Г. Соціальні, екологічні, фінансові

56. Які можливі ризики при використанні програмно-цільового методу в бюджетних програмах?

- А. Відсутність стратегічних цілей
- Б. Перевищення бюджету та непродуктивність
- В. Політичні та кадрові конфлікти
- Г. Недофінансування та недооцінка ресурсів

57. Які аспекти включаються до системи оцінки ефективності бюджетних програм?

- А. Фінансові та соціальні
- Б. Економічні та політичні
- В. Економічні та фінансові
- Г. Соціальні та екологічні

58. Що включає до себе концепція результативного управління бюджетними програмами?

- А. Підвищення обсягу бюджетних видатків
- Б. Моніторинг та оцінка виконання цілей
- В. Створення нових бюджетних програм
- Г. Збільшення чисельності учасників програм

59. Яким чином реалізується моніторинг результатів бюджетних програм?

- А. Шляхом підрахунку витрат
- Б. За допомогою аудиторських перевірок
- В. Через опитування учасників
- Г. Шляхом аналізу показників досягнення

60. Яким чином можна покращити ефективність бюджетних програм?

- А. Зменшення фінансування
- Б. Підвищення кількості учасників
- В. Оптимізація бюджету та моніторинг
- Г. Збільшення кількості адміністративних процедур

61. Який нормативно-правовий акт є ключовим для впровадження гендерної рівності в Україні?

- А. Бюджетний кодекс України
- Б. Закон України "Про запобігання корупції"
- В. Закон України "Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків"
- Г. Кодекс законів про працю України

62. Що є основою гендерного підходу у бюджетному процесі?

- А. Соціальне опитування
- Б. Економічна оцінка
- В. Гендерний аналіз бюджетних програм
- Г. Оцінка кадрового складу

63. Яка країна першою запровадила гендерне бюджетування?

- А. Норвегія
- Б. Австралія
- В. Німеччина
- Г. Франція

64. Що таке гендерно чутлива бюджетна програма?

- А. Програма, що стосується лише жінок
- Б. Програма, яка виключає гендерні аспекти
- В. Програма, що враховує потреби обох статей і містить відповідні характеристики
- Г. Програма, яка фінансує лише непрацездатне населення

65. Який наказ затвердив Методичні рекомендації щодо гендерного підходу в бюджетному процесі?

- А. № 145
- Б. № 1 від 2 січня 2019 року
- В. № 223
- Г. № 1536

66. Що НЕ є ознакою гендерно орієнтованого підходу?

- А. Урахування потреб обох статей
- Б. Розподіл бюджетних коштів у співвідношенні 50/50
- В. Усунення дискримінації
- Г. Аналіз соціальних груп

67. Гендерна рівність означає:

- А. Надання однакових прав лише чоловікам
- Б. Домінування однієї статі над іншою
- В. Рівні права і можливості для жінок та чоловіків
- Г. Рівне фінансування для дітей

68. Головною метою гендерного аналізу є:

- А. Підвищення податкової дисципліни
- Б. Виявлення гендерних дисбалансів у програмах
- В. Підвищення економічного зростання
- Г. Перевірка бухгалтерських показників

69. Що таке гендерно нейтральна бюджетна програма?

- А. Програма, яка фінансує лише чоловіків
- Б. Програма, що не враховує гендерні аспекти
- В. Програма, що спрямована на освіту
- Г. Програма з рівномірним фінансуванням

70. Коли був прийнятий Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків»?

- А. 2019
- Б. 2014
- В. 2005
- Г. 1999

71. Що таке гендерна дискримінація?

- А. Відсутність представництва жінок у політиці
- Б. Перевага жінок у соціальній сфері
- В. Обмеження у правах за ознаками статі
- Г. Різниця в заробітній платі

72. Який орган затвердив Методичні рекомендації щодо впровадження гендерно орієнтованого підходу у бюджетному процесі?

- А. Міністерство соціальної політики
- Б. Кабінет Міністрів України
- В. Верховна Рада України
- Г. Міністерство фінансів України

73. Що є основною метою гендерного аналізу бюджетної програми?

- А. Скорочення витрат бюджету
- Б. Пошук нових джерел фінансування
- В. Визначення рівня забезпечення потреб жінок і чоловіків
- Г. Аналіз економічної ефективності

74. Як називається бюджет, що враховує потреби чоловіків і жінок?

- А. Балансований бюджет
- Б. Сімейний бюджет
- В. Гендерно чутливий бюджет
- Г. Соціальний бюджет

75. Який документ вперше запропонував поняття «гендерний бюджет»?

- А. Цілі сталого розвитку
- Б. Конвенція про ліквідацію дискримінації
- В. Пекінська платформа дій
- Г. Конституція України

76. Що є непрямою гендерною дискримінацією?

- А. Відкрите приниження жінок
- Б. Фізичне насильство
- В. Формально нейтральні правила, що створюють нерівні умови
- Г. Сексуальні домагання

77. Який з нижченаведених прикладів свідчить про пряму дискримінацію?

- А. Менший доступ хлопців до гуртків
- Б. Неприйняття дівчат до військового ліцею
- В. Недостатнє фінансування медичних закладів
- Г. Скарги на якість доріг

78. Яка складова не належить до критеріїв якісної публічної послуги?

- А. Прийнятність
- Б. Доступність
- В. Гендерна нейтральність
- Г. Безпечність

79. Яке з тверджень є ознакою гендерної чутливої програми?

- А. Орієнтована лише на жінок
- Б. Має гендерні показники
- В. Розподіляє кошти порівну
- Г. Враховує лише економічні інтереси

80. Який з індексів використовується для оцінки гендерної рівності?

- А. індекс гендерного розвитку
- Б. індекс людського розвитку
- В. індекс гендерної нерівності
- Г. усі відповіді правильні

81. У якому місті виник механізм громадського бюджету?

- А. Київ
- Б. Варшава
- В. Порту-Алегрі
- Г. Барселона

82. Що є основною метою громадського бюджету?

- А. Залучення інвесторів
- Б. Розподіл національного бюджету
- В. Надання громадянам можливості впливати на бюджет громади
- Г. Зниження видатків громади

83. Який нормативний документ дозволяє громадянам подавати ініціативи до місцевої ради?

- А. Конституція України
- Б. Закон України «Про місцеве самоврядування»
- В. Податковий кодекс
- Г. Закон «Про звернення громадян»

84. Що з наведеного є перевагою електронної платформи e-DEM?

- А. Можливість анонімного голосування
- Б. Проста інтеграція з сайтами громад
- В. Наявність друкованих бюлетенів
- Г. Відсутність онлайн-ідентифікації

85. Який етап передбачає визначення переможців проєктів?

- А. Підготовчий
- Б. Реалізаційний
- В. Голосування
- Г. Інформаційний

86. Що є міні-проєктом у межах громадського бюджету?

- А. Проєкт великих інфраструктур
- Б. Ініціатива молодіжної організації
- В. Медична реформа
- Г. Проєкт дорожнього будівництва

87. Який орган координує впровадження Громадського бюджету?
- А. Обласна адміністрація
 - Б. Кабінет Міністрів
 - В. Координаційна рада
 - Г. Верховна Рада
88. Що відноситься до форм участі громадськості у бюджетному процесі?
- А. Закриті наради
 - Б. Онлайн ігри
 - В. Громадські слухання
 - Г. Особисті звернення
89. Хто може бути автором проекту громадського бюджету?
- А. Лише особа з 21 року
 - Б. Лише депутати
 - В. Особа від 18 років або 16 – за рішенням громади
 - Г. Тільки юридичні особи
90. Який вид голосування вважається більш надійним?
- А. За допомогою електронної пошти
 - Б. Через платформу gov.ua
 - В. Паперовими бюлетенями
 - Г. Через чат-бот без реєстрації
91. Що є прикладом великого проєкту?
- А. Освітній курс
 - Б. Турнір у школі
 - В. Інфраструктурна реконструкція району
 - Г. Кінофестиваль
92. Як часто рекомендовано проводити звітування про реалізацію проєктів?
- А. Щомісяця
 - Б. Щоквартально
 - В. Раз на рік
 - Г. Після завершення проєкту
93. Який основний документ затверджується для запуску громадського бюджету?
- А. Наказ президента
 - Б. Положення про громадський бюджет
 - В. Кодекс реалізації
 - Г. Постанова Кабміну
94. Як визначається сума проєкту на етапі планування бюджету громади?
- А. Випадковим чином
 - Б. За середнім показником по Україні
 - В. За досвідом схожих громад
 - Г. Згідно Бюджетного кодексу

95. Яке голосування рекомендується для цифрово підготовлених громад?

- А. Лише паперове
- Б. Лише голосування через SMS
- В. Онлайн-голосування
- Г. Голосування в телефонному режимі

96. Який принцип бюджету закріплено в Конституції України?

- А. Розподіл за партійною ознакою
- Б. Справедливий розподіл суспільного багатства
- В. Централізація бюджету
- Г. Уніфікація податків

97. Скільки зазвичай триває голосування за проєкти?

- А. 7 днів
- Б. 10 днів
- В. 15 днів
- Г. 30 днів

98. Що сприяє прозорості процесу громадського бюджету?

- А. Паперове голосування
- Б. Наявність громадських слухань
- В. Онлайн трансляція засідань Координаційної ради
- Г. Голосування без авторизації

99. Що не відповідає критеріям поділу проєктів громадського бюджету?

- А. Обсяг фінансування
- Б. Сфера реалізації
- В. Місце реалізації
- Г. Стать автора проєкту

100. Що не входить до етапів реалізації громадського бюджету?

- А. Модерація проєктів
- Б. Голосування
- В. Приватизація об'єктів
- Г. Звітування про реалізацію

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Основні принципи організації поточного й підсумкового контролю знань здобувачів освіти розкриті у Положенні про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти ВНУ імені Лесі Українки.

Політика викладача щодо здобувача освіти. Відвідування занять дає можливість отримати задекларовані загальні та фахові компетентності, вчасно і якісно виконати завдання. Пропущені заняття можна відпрацьовувати у визначений час згідно графіка консультацій. За умови індивідуального навчального графіка студент має можливість отримати позитивну оцінку завдяки виконанню відповідних завдань. Здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Навчання також може відбуватись в онлайн формі з використанням програми Zoom або Teams office 365 за погодженням із керівником курсу за наявності об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування та ін.). Недопустиме користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних із навчанням.

Політика щодо академічної доброчесності. Виконані завдання студентів мають бути їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших осіб є прикладами можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату, що регламентовано Положенням ВНУ ім. Лесі Українки "Про систему запобігання та виявлення академічного плагіату".

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Пропущені заняття відпрацьовуються у визначений викладачем час без зниження оцінки. Складання модулів відбувається лише раз відповідно до встановленого терміну, оскільки є можливість отримати бали на іспиті.

Політика щодо зарахування результатів формальної, неформальної та інформальної освіти. Результати навчання, здобуті шляхом формальної, неформальної та/або інформальної освіти, визнаються в ВНУ імені Лесі Українки шляхом валідації.

Визнанню підлягають такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту загалом, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, які передбачені силабусом навчальної дисципліни.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку

вивчення освітнього компонента, або першого місяця від початку семестру, враховуючи ймовірність не підтвердження здобувачем результатів такого навчання.

Для зарахування визнаються сертифікати, отримані на платформі відкритих онлайн-курсів Prometheus або інших ресурсах.

Політика поточного оцінювання знань здобувачів освіти.

Оцінювання знань здобувачів освіти з освітнього компонента «Бюджетний процес на місцевому рівні (тренінг-курс)» здійснюється на основі результатів поточного контролю знань згідно з «Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лемі Українки» від 30.08.2023 р. за 100-бальною шкалою. Об'єктом оцінювання знань здобувачів освіти є програмовий матеріал з ОК.

Навчальні досягнення здобувачів освіти оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок, на підставі результатів виконання всіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру: аудиторної роботи під час лекційних, практичних занять, самостійної роботи тощо. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема опитування, виступи на практичних заняттях, експрес-контроль, перевірка результатів виконання різноманітних індивідуальних робіт, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем, тощо.

Максимальна кількість балів за освітньою компонентою становить 100 балів, з яких за поточний контроль з освітнього компонента студент може отримати 40 балів та за підсумковий модульний контроль – 60 балів (див. табл. 1). Підсумковий модульний контроль здійснюється після завершення вивчення тем змістового модуля у формі виконання здобувачем освіти модульного контрольного завдання (контрольної роботи, тесту) та проводиться під час навчального заняття. Максимальний бал, отриманий за модульні контрольні роботи, становить 60 балів.

Політика щодо додаткових (бонусних) балів

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт, спортивних змаганнях, мистецьких конкурсах тощо й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові

(бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю з відповідного ОК. Систему бонусних балів погоджує науково-методична комісія.

Додаткові (бонусні) бали, які за тематикою відповідають освітньому компоненту, зараховуються за такі види робіт:

- опублікована наукова стаття у фахових виданнях України чи рецензованих закордонних журналах – 10 балів;

- публікація тез – з виступом на конференції 5 балів, без виступу – 3 бали;

- підготовка та участь у всеукраїнському етапі предметних олімпіад, всеукраїнському та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт, конкурсі дипломних і магістерських робіт – 7 балів;

- перемога у всеукраїнському етапі предметних олімпіад, всеукраїнському та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт, конкурсі дипломних і магістерських робіт – 15 балів;

- подача проектних заявок на участь в студентських програмах обміну, стипендійних програмах, літніх та зимових школах тощо – 7 балів.

Підсумкова оцінка за вивчення курсу розраховується таким чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Опитування під час занять – усно, тестові завдання	40
Модульна контрольна робота 1 (теми 1–5) – теоретичні завдання	30
Модульна контрольна робота 2 (теми 6–10) – теоретичні завдання	30
Екзамен (теми 1–13) – опитування	60
Форма контролю	Екзамен

Якщо студент успішно виконав усі запропоновані викладачем завдання й отримав остаточну оцінку не меншу, ніж 75 балів, підсумкову оцінку він отримує без складання іспиту. Така оцінка виставляється в день проведення іспиту за умови обов’язкової присутності студента.

Якщо студент отримав остаточну оцінку нижчу за 75 балів, або бажає підвищити рейтинг на іспит, підсумкова оцінка визначається як сума балів, отриманих за поточний контроль (максимум 40 балів) та оцінки за іспит (максимум 60 балів).

Екзаменаційна оцінка визначається за результатами опитування лекційного матеріалу. Екзамен проводиться шляхом опитування.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

8 Питання до екзамену

1. Поняття, зміст та принципи бюджетного процесу на місцевому рівні
2. Правова регламентація бюджетного процесу
3. Структура та стадії бюджетного процесу на місцевому рівні
4. Бюджетний календар на місцевому рівні презентація
5. Загальні відомості про місцевий бюджет
6. Структура доходів бюджету територіальної громади
7. Структура видатків доходів бюджету територіальної громади
8. Порядок та процедура складання бюджету територіальної громади
9. Поняття учасника бюджетного процесу та його бюджетних повноважень
10. Організація діяльності учасників бюджетного процесу, щодо забезпечення нормативно-правового регулювання
11. Організація діяльності учасників бюджетного процесу, щодо виконавчих органів влади
12. Бюджетні повноваження розпорядників та одержувачів бюджетних коштів місцевих бюджетів
13. Поняття та зміст місцевого фінансового органу
14. Повноваження місцевих фінансових органів
15. Повноваження та організація діяльності фінансових органів місцевих державних адміністрацій
16. Методичні рекомендації щодо підготовки та затвердження бюджетного регламенту проходження бюджетного процесу на місцевому рівні
17. Методи та принципи бюджетного планування
18. Організаційно-методологічні основи підготовки місцевих бюджетів (Склад та послідовність процедур, які здійснюються у процесі складання місцевих бюджетів)
19. Загальні положення інструкції з підготовки бюджетних запитів
20. Розрахунок видатків та надання кредитів на плановий та наступні за плановим два бюджетні періоди
21. Склад документів та порядок формування прогнозу місцевого бюджету
22. Терміни затвердження та обов'язкові елементи рішення про місцевий бюджет
23. Необхідність своєчасного прийняття та порядок оприлюднення рішень про місцевий бюджет
24. Документообіг при кошторисному фінансуванні бюджетних установ
25. Поняття та зміст виконання бюджету
26. Зміст стадій виконання місцевих бюджетів
27. Послідовність виконання місцевих бюджетів учасниками бюджетного процесу
28. Основні положення казначейської система обслуговування місцевих бюджетів
29. Внесення змін до місцевих бюджетів у процесі їх виконання
30. Нормативно-правові акти, якими регулюється питання звітності
31. Розподіл повноважень і відповідальності між учасниками процесу складання звітів про виконання місцевих бюджетів
32. Звітність про виконання місцевих бюджетів
33. Облік та складання звітності про виконання місцевих бюджетів згідно Порядку казначейського обслуговування місцевих бюджетів
34. Сутність та необхідність здійснення фінансового контролю за бюджетним процесом на місцевому рівні
35. Основні законодавчі акти, що регулюють питання контролю та місцевому рівні
36. Елементи та класифікація бюджетного контролю за основними критеріями
37. Громадський контроль як окремий елемент бюджетного контролю

38. Поняття бюджетного правопорушення та підстави для призупинення бюджетних асигнувань з місцевих бюджетів
39. Відповідальність за бюджетні правопорушення учасників бюджетного процесу
40. Застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі
41. Статус та особливості участі у бюджетному процесі відповідальних виконавців бюджетних програм місцевих бюджетів
42. Паспорт бюджетної програми
43. Звіт про виконання паспорта бюджетної програми.
44. Оцінка виконання бюджетних програм
45. Загальні вимоги до визначення результативних показників бюджетних програм
46. Бюджетні програми та результативні показники їх виконання у різних галузях
47. Забезпечення прозорості бюджетного процесу на місцевому рівні як передумова зміцнення фінансової самостійності місцевого самоврядування
48. Правове врегулювання питання забезпечення прозорості та відкритості бюджетного процесу на місцевому рівні
49. Публікація інформації про місцеві бюджети та публічне представлення звітів про їх виконання
50. Форми участі громадян у бюджетному процесі
51. Бюджетні слухання
52. Зарубіжний досвід забезпечення прозорості у бюджетному процесі
53. Сутність та необхідність впровадження громадського бюджету в умовах демократії
54. Нормативно-правове та інформаційне забезпечення громадського бюджету
55. Алгоритм впровадження громадського бюджету
56. Досвід впровадження громадянського бюджету в Україні
57. Сутність гендерного підходу
58. Загальні засади гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі
59. Проведення гендерного аналізу бюджетної програми
60. Практика застосування гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Проць В.І. Бюджетний процес на місцевому рівні: конспект лекцій для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, та страхування ОП Фінанси і кредит. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2024. 60 с.
2. Prots, V. , Mykola, K. Prots, N., & Stashchuk, O. (2024). Modelling the influence of factors on the formation of local budget income. *Economics - innovative and economics research journal*, 12(3). **Scopus** <https://doi.org/10.2478/eoik-2024-0044> DOI: <https://doi.org/10.2478/eoik-2024-0044>
3. Проць Н.В., Ткачук Н. В., Проць В.І. Місцеві фінанси: практикум для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, та страхування ОП Фінанси і кредит денної та заочної форм навчання. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2023. 122 с.
4. Karlin M., Prots N., Prots V. Fiscal decentralization in Ukraine and the experience of UE countries. *Przesiębiorczość i innowacje w edukacji, biznesie i samorządzie*; red. nauk S. Szrypek-Ahmed, O. Ivashko. Lublin: WSEiI, 2022. S. 257–266. 0,75 д.а. URL: <https://wydawnictwo.wsei.eu/sklep/przedsiębiorczosc-i-innowacje-w-edukacji-biznesie-i-samorządzie/>
5. Фінансове забезпечення органів місцевого самоврядування: концептуалізація, практика та пріоритети: монографія/ Микола Іванович Карлін, Василь Ігорович Проць, Наталія Василівна Проць. Луцьк: Вежа-Друк, 2023. 252 с.
6. Проць Н.В., Матвійчук Н.М. Особливості забезпечення фінансової спроможності територіальної громади (на прикладі Любешівської територіальної громади Волинської області). *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2022. № 3 (36). С.125-129.
7. Гринчишин І. М. Добробут територіальної громади: фінансове забезпечення в умовах нової парадигми регіонального розвитку / за наук. ред. І. З. Сторонянської; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України», 2020. 380 с.
8. Савастєєва О. М. Організація бюджетного процесу на місцевому рівні в умовах фінансової децентралізації: теорія, методологія, практика : монографія. Чернігів : ЧНТУ, 2020. 322 с.

Додаткова література та інтернет ресурс

9. Особливості фінансово-бюджетного контролю URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/370/control.pdf>
10. Prots, V. , Mykola, K. Prots, N., & Stashchuk, O. (2024). Modelling the influence of factors on the formation of local budget income. *Economics - innovative and economics research journal*, 12(3). <https://doi.org/10.2478/eoik-2024-0044> DOI: <https://doi.org/10.2478/eoik-2024-0044>
11. Бюджетний кодекс України. Закон України від 08.07.2010 р. № 2456 – VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
12. Податковий кодекс України від 02 груд. 2010 р. № 2755-VI. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>. (дата звернення: 26.05.2020.)
13. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 трав. 1997 р. № 280/97-ВР. Київ: Парлам. вид-во, 1997. 100 с.
14. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 01 квіт. 2014 р. № 333-р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#n8>.
15. Про утворення та ліквідацію районів. Пояснювальна записка до проекту Постанови Верховної Ради України від 12 квіт. 2020 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=3650&skl. (дата звернення: 21.02.2021)
16. Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад: Постанова КМУ від 8 квіт. 2015 р. № 214. URL:

http://www.auc.org.ua/sites/default/files/metodikapostanova_214_vid_8.04.2015.p df.

17. Про внесення змін до методики формування спроможних територіальних громад: Постанова Кабінету Міністрів України від 24 січ. 2020 р. № 34. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/34-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 24.02.2021.)
18. Про затвердження Інструкції з підготовки бюджетних запитів місцевого бюджету : наказ Міністерства фінансів України № 633 від 12.12.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1883-24#Text>
19. Про особливості складання проєктів місцевих бюджетів на 2025 рік: лист Мінфіну від 30.08.2024 р. N 05110-08-6/25333 URL: https://rada.info/upload/users_files/04415867/66f92c90d80e3c5ee60cded907de468f.pdf
20. Про затвердження Плану заходів щодо складання прогнозу місцевого бюджету на 2025 – 2027 роки, складання проєкту місцевого бюджету на 2025 рік Чорноморської селищної ради рішення № 61 від 20 травня 2024 року. URL: https://rada.info/upload/users_files/05583176/docs/94a58962e3974a148740c6d4d7a96bed.pdf
21. Про план заходів щодо складання проєкту бюджету Мукачівської міської територіальної громади на 2025 рік № 358/35-24 від 09.09.2024р. URL: <https://mukachevo-rada.gov.ua/npas/pro-plan-zakhodiv-shchodo-skladannia-proiektu-biudzhetu-mukachivskoi-miskoi-terytorialnoi-hromady-na-2025-rik>
22. Порядок складання і виконання розпису місцевих бюджетів : зразки документів. URL: https://decentralization.ua/uploads/library/file/158/%D0%A0%D0%BE%D0%B7%D0%BF%D0%B8%D1%81_%D0%BC%D1%96%D1%81%D1%86%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D1%85_%D0%B1%D1%8E%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D1%82%D1%96%D0%B2_v7%D0%B4%D1%80%D1%83%D0%BA_grey.pdf
23. Порядок обміну інформацією між органами, що контролюють справляння надходжень бюджету, та органами місцевого самоврядування: постанова Кабінету Міністрів України від 16 червня 2021 р. № 627. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/627-2021-%D0%BF#Text>
24. Про організацію роботи зі складання Державною казначейською службою України бюджетної звітності про виконання місцевих бюджетів: наказ Міністерства фінансів України № 12 від 17.01.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0012201-18#Text>
25. Про затвердження Порядку казначейського обслуговування місцевих бюджетів: наказ Міністерства фінансів України № 938 від 23.08.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1569-12#Text>
26. Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» № 2939-XII від 26 січня 1993 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12#Text>
27. Порядок реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0419-12#Text>
28. Про затвердження основних підходів до запровадження програмно-цільового методу складання та виконання місцевих бюджетів: наказ Міністерства фінансів України N 805 від 2 серпня 2010 року. URL : <https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://mof.gov.ua/storage/files/%25D0%259D%25D0%25B0%25D0%25BA%25D0%25B0%25D0%25B7%2520%25D0%259C%25D0%25A4%25D0%25A3%2520805.doc>
29. Про деякі питання запровадження програмно-цільового методу складання та виконання місцевих бюджетів : наказ Міністерства фінансів України № 836 від 26.08.2014. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1103-14#Text>
30. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо механізмів участі громадськості у бюджетному процесі на місцевому рівні: наказ Міністерства фінансів України № 94 від 03.03.2020. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0094201-20#Text>

Навчально-методичне видання

Проць Василь Ігорович

Бюджетний процес на місцевому рівні